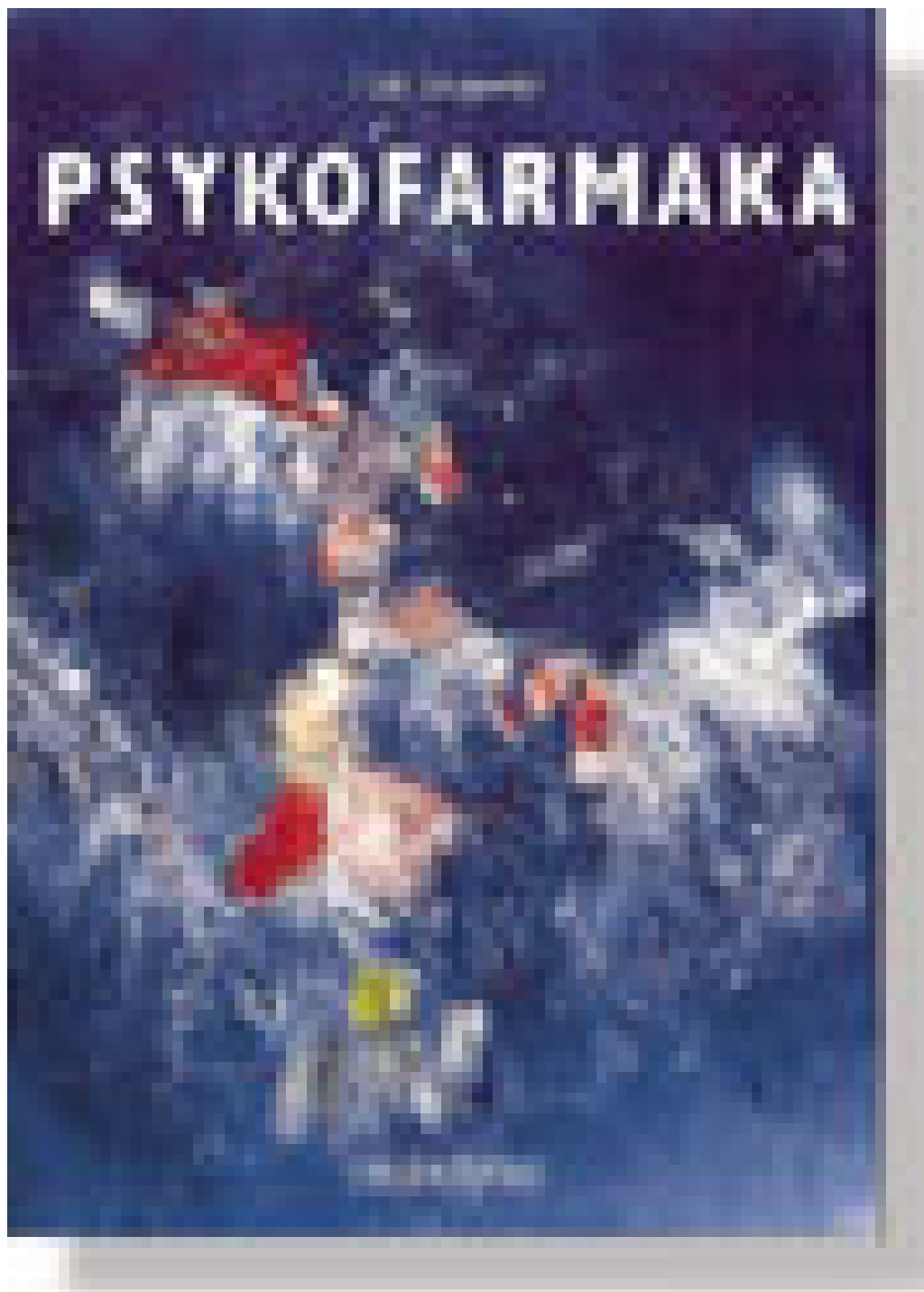

Fortsatt førstevalget i psykofarmakologi

BOKOVERSIKT

Fra første utgave i 1966 har Odd Lingjærdes *Psykofarmaka* hatt en enestående posisjon innen psykiatrien i Norden. På tampen av sin karriere kommer han nå med en oppdatert fjerde utgave. Resultatet er imponerende. Formatet er hendig og Jakob Weidemann har gjort omslaget innbydende. Boken har utviklet seg fra en oppslagsbok til en lærebok i psykofarmakologi. Forfatteren henvender seg primært til leger, men håper boken kan leses med utbytte av andre.

Papir er ikke brukt på illustrasjoner, og bortsett fra strukturformler og noen få tabeller kan illustrasjonene telles på få fingrer! For å få fullt utbytte av boken, må leseren derfor ha betydelig forkunnskaper om hjernens anatomi og fysiologi. Dette er ikke til hinder for at andre enn leger kan bruke boken som oppslagsverk.

Boken har 19 kapitler etterfulgt av en omfattende litteraturliste som spenner fra gammel til helt ny litteratur. Heretter kommer en liste over preparatenes handelsnavn og generiske navn. Til slutt er et stikkordregister. Boken er, på en meget pedagogisk måte, delt opp i tre hoveddeler. Først kommer en grunnleggende del (kap. 1 – 5) med historikk, nevrofysiologi og generelle farmakologiske mekanismer. Denne avsluttes med et nyttig, lite kapittel om vurdering av medikamentforsøk. Under omtalen av psykosomimetika savnet jeg litt om PCP-intoksikasjon som modellpsykose for schizofreni. I denne del av boken og flere ganger senere kan det være uheldig at forfatteren bruker uttrykket ”endogen depresjon” uten å relatere det til moderne diagnostikk.

Heretter kommer en nærmere farmakologisk og klinisk karakteristikk av medikamentgrupper og enkeltmedikamenter (kap. 6 – 10). Denne delen innledes med en generell omtale av antipsykotika og er etter anmelders mening den svakeste del av boken. Her knytter forfatteren generell farmakologisk karakteristikk til den ”gamle” inndeling i høy- og lavdosepreparater. Etter hvert som det er kommet til mange preparater med forskjellig potens og med meget forskjellig reseptorprofil, er denne inndeling blitt tiltakende meningsløs. Det kan også virke forvirrende når det tales om høydosebehandling med lavdosepreparat og omvendt. I beskrivelsen av andre medikamentgrupper bruker forfatteren mer korrekt ”potens” som effektmål. Etter min mening legges det her litt for lite vekt på bruk av annengenerasjons antipsykotika til fordel for eksempelvis haloperidol. Dette har særlig betydning for funksjon og for pasientgrupper sensitive for motoriske og endokrine bivirkninger. Det må være en glipp at amisulprid her er oppført som serotonin aktivt. Når dette er sagt, er kapitlene her sprengfulle av nyttig kunnskap.

Til slutt kommer en behandlingsdel hvor de enkelte lidelser gjennomgås med hensyn til biologi og praktisk gjennomføring av behandling (kap. 11 – 19). Her kommer forfatteren inn på både farmakologiske og andre terapeutiske tiltak for de enkelte lidelser. Diskusjonen her av tredelingen mellom symptomatiske, reaktive og primære depressive lidelser virker forvirrende og bidrar trolig ikke til behandlingsmessig avklaring. Denne delen er ellers meget god, og den inkluderer behandling av sensitive pasientgrupper som gamle, barn og unge.

Jeg har ikke sett en bok i dette format som inneholder så mye nyttig kunnskap. Den kan anbefales som et førstevalg for psykiatere og andre som trenger viten om psykofarmakologi. Jeg skulle tro at mange utenfor Norden ville sette pris på en engelsk oversettelse.

Hugo A.Jørgensen

Psykiatrisk institutt

Universitetet i Bergen

Publisert: 20. februar 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 15. februar 2026.